

Landbruks- og matdepartementet
AFIR
Boks 8007, Dep.

0030 Oslo

Landbruks- og matdep.	
Saksnr.: 2006/02402-	Doknr.: 3
Mottatt:	2 8 SEPT 2006 Atle/SFI
Saksbeh.:	Arkiv: 109
Kopi:	Avskr.:

skog+
landskap

NORSK INSTITUTT FOR
SKOG OG LANDSKAP

Høring: Landbruks- og matdepartementets utkast til forskningsstrategi.

Vi viser til mail av 29.8.2006, med vedlegg, hvor vi inviteres til å gi uttalelse til departementets utkast til forskningsstrategi 2007-2011. Vi ga foreløpige kommentarer i høringsmøtet 5. sept og vil nedenfor supplere disse.

Generelle merknader.

Vårt hovedinntrykk er at forskningsstrategien er godt forankret i både forskningsmeldinga og sektorpolitiske mål- og strategidokumenter. Utfordringene innen sektoren er godt og dekkende beskrevet, herunder kunnskapens betydning for utvikling av primærnæringer og tilhørende verdikjeder under skiftende rammebetingelser.

Vi vil imidlertid påpeke at man med fordel kunne lagt til grunn et bredere perspektiv, et **kunnskapsperspektiv**, som favner videre enn det tradisjonelle forskningsbegrepet. Skog og landskap er eksempel på en kunnskapsinstitusjon som i stor grad forsyner forvaltningen og næringene med kunnskap basert på forskning, men i svært stor grad også kunnskap basert på ressurskartlegging, overvåking av ressurser og miljø samt utvikling IKT-baserte løsninger for næring og forvaltning. Dette representerer et nødvendig kunnskapsgrunnlag for bærekraftig bruk og forvaltning av primærnæringenes ressurser. Vi vil derfor anbefale at den endelige versjon av forskningsstrategien utvikles som en helhetlig kunnskapsstrategi for sektoren.

Vi vil også påpeke at strategien synes å mangle en tilstrekkelig vektlegging av kunnskapsutvikling knyttet til verdikjedenes tidligste ledd, dvs kunnskapen om ressursgrunnlaget og sammenhenger mellom f eks plantenes genetiske egenskaper, jord, klima, produksjonsmetoder og effekter på miljø, produktivitet og produktkvalitet. Det synes også å være lagt lite vekt på sammenhengene mellom kunnskapsgrunnlaget for utvikling av effektivitet og kvalitet i primærleddene og hvordan dette danner fundamentet for etterfølgende ledd i verdikjedene.

Nasjonale undersøkelser

Landbruksforvaltningen driver en rekke nasjonale undersøkelser som skaffer viktig informasjon for utforming og etterprøving av politikk og til styring på overordnet nivå. Slike undersøkelser regnes ikke lenger som "forskning", men er likefullt en viktig kilde til kunnskap. Gjennom under-

Dato:
27.09.06

Deres ref:

Vår ref:
06/296/ARB/008

Norsk institutt for
skog og landskap
Pb 115, 1431 Ås
T 64 94 80 00
F 64 94 80 01
Org. nr.: 970 167 641
Bankkonto: 7694 05 12081

Regionkontor
Nord-Norge – Bardufoss
Midt-Norge – Steinkjer
Vest-Norge – Bergen

Norsk genressurssenter

www.skogoglandskap.no

søkelsene reises problemstillinger som fordrer videre vitenskaplige undersøkelser. De nasjonale undersøkelsene kan også brukes til å realitets teste forskningsresultater. Et nærliggende eksempel er skogskadeundersøkelsene som har vist at mange av forskningshypotesene om skogdød ikke stemmer, og som samtidig har reist nye spørsmål om årsakene til den variasjonen man faktisk observerer i skogens helsetilstand. Nasjonale undersøkelser skaper også behov for metodeforskning. Et eksempel er behovet for vitenskapelig baserte metoder for å estimere karbonbinding fra målbare parametere til bruk i internasjonal klimarelatert rapportering.

De nasjonale undersøkelsene bør omtales blant de strukturelle rammene omkring forskning i strategien (Fig 1 og kap 3.1-3.3) og strategien bør omhandle samspillet mellom disse undersøkelsene og forskningen. Behovet for metodeforskning knyttet til de nasjonale undersøkelsene bør også gis plass.

Areal som tverrgående perspektiv

Landbruket forvalter det aller meste av Norges areal. Areal er også en forutsetning for det meste av produksjonen i landbruket. "Areal" som tema bør derfor ha en fremtredende rolle i departementets forskningsstrategi. Riktignok blir begrepet nevnt flere steder i strategien, men kunne med godt utbytte vært brukt mer aktivt i strategidannelsen. At det finnes et "Arealprogram" i regi av Forskningsrådets og etter initiativ av LMD er ingen grunn til å utelate temaet – tvert imot. LMD bør ha en strategi for å ivareta kunnskapsbehov knyttet til arealtema også i forlengelsen av dette forskningsprogrammet. Areal bør gis en plass blant de tematiske prioriteringene i strategien (Fig 1 og kap 3.4)

Kap 3 Prioriterte områder

Vi vil påpeke at de muligheter som skapes gjennom utviklingen innen IKT, er sentrale i forhold til en rekke av de utfordringer som omtales i forskningsstrategien. Dette gjelder både knyttet til kommunikasjon/kunnskapsformidling, som verktøy i en mer effektiv forskning, for kvalitetssikring og optimalisering i verdikjedene samt for effektivisering av landbruks- og matforvaltningen. Det er neppe hensiktsmessig at dette drøftes inngående, men sammenhengene mellom IKT-utviklingen og forskningsstrategiens prioriteringer bør likevel omtales i lys av disse perspektivene.

Kap 3.3 Forskningsbasert innovasjon og kommersialisering av forskning

Vi vil påpeke at innovasjon i hovedsak skjer ved skrittvis forbedringer og ikke så ofte ved at lysende ideer lar seg omsette i patenter og nye produkter. Det er derfor viktig å få frem en slik realisme i forståelse av målområdet innovasjon og kommersialisering. Det er også viktig å inkludere de langsiktige aspekter ved primærnæringer og da særlig skogproduksjon i innovasjonsforståelsen. I produksjoner med lange omløpstider, vil innovasjoner basert på bioteknologi i mange tilfelle først bidra til økt verdiskaping på lang sikt. Det er derfor viktig at det ikke legges en for snever og kortsiktig forståelse til grunn for forståelsen av innovasjonsbegrepet.

Kap 3.4.1 Tematiske prioriteringer; mat, helse og forbruker

I dette avsnittet er det i for liten grad lagt et helhetlig verdikjedeperspektiv til grunn i omtalen. Betydningen av kunnskap om produksjonsgrunn-

laget, og hvordan egenskaper ved dette innvirker på eksempelvis produktkvalitet bør inkluderes i omtalen. Likeledes er det grunn til å fokusere mer på sammenhenger som f.eks. hvordan jordegenskaper påvirker sannsynligheten for å lykkes med økologisk drift.

Kap 3.4.2 Tematiske prioriteringer; tre, energi og tjenester

Verdiskapingen innen området er volummessig fortsatt i stor grad knyttet til prosessindustrien og den tremekaniske verdikjeden. Strategien adresserer i liten grad de utfordringer som knytter seg til konkurransevne innen disse verdikjeder i forhold til importkonkurranse, strukturelle forhold i primærleddet og hvordan dette former forskningens utfordringer. Utfordringer og prioriteringer knyttet til temaet bør derfor omtales mer konkret.

Kap 3.4.3 Tematiske prioriteringer; miljø- og ressursforvaltning

Rammen for dette området er behovet for kunnskap som fremmer bærekraftig bruk og forvaltning av naturressurser. Dette er et av de områder hvor sammenhengen mellom forskningsbasert kunnskap og kunnskap utviklet gjennom ressurskartlegging og overvåkingsprogrammer er mest åpenbar, jf. merknader under avsnittet ”**nasjonale undersøkelser**” ovenfor.

Forskning knyttet til beiteressurser er kun nevnt i tilknytning til reindrift og behovet for å sikre arealgrunnlaget for denne næringa. Det er imidlertid også behov for forskning knyttet til kartlegging og utvikling av utmarksbeite for andre husdyr. Hensikten vil være å støtte opp om bærekraftig bruk av disse beiteressursene, løse eller unngå konflikter om arealbruk, styrke økonomien i næringene og å benytte beite som verkøy i landskapsskjøtsel.

Kunnskap om de genetiske ressursene er grunnleggende for utvikling av alle biologiske produksjoner. Strategien bør derfor få tydeligere frem at våre nasjonale genressurser er i stor grad unike i internasjonal sammenheng, enten ved at planter og trær er tilpasset vårt boreale klima, eller ved at flere av våre husdyrpopulasjoner fortsatt styres av nasjonalt avlsarbeid med sterk grad av bærekraftighet. Strategien må også synliggjøre betydningen av å dokumentere at den genetiske variasjonen i kommersielle avls- og foredlingspopulasjoner og i bevaringspopulasjoner i in-situ (naturlige) miljø og ex-situ samlinger (f.eks. frøbank) er viktig både for næringsutvikling, tradisjonelt avlsarbeid og utviklingen innen bioteknologi.

Kap 3.5 Bioteknologi

Vi støtter den klare prioriteringen av bioteknologisk forskning, både for (innen politiske og etiske rammer) å ta ut økt verdiskapingspotensial, men også for utvikle sterke nasjonale kunnskapsmiljøer som med internasjonalt ledende kompetanse som kan gi kunnskapsstøtte til krevende politiske prosesser.

Vi vil også vise til at det kanskje særlig innen produksjoner med lang omløpstid, er stort potensial for nytte av grunnleggende bioteknologisk forskning, bl.a. ved at økt kunnskap om sammenhenger mellom

genetiske egenskaper og produktegenskaper kan gi vesentlig raskere fremgang i foredlingsarbeidet.

Kap 3.6 Kommunikasjon

Strategien sier at man vil "...videreføre tradisjonen med god kommunikasjon og informasjonsflyt mellom forskning, rådgivning og forvaltning...". Strategien bør i den forbindelse ta opp problemet med at slik virksomhet gir liten eller ingen uttelling i Forskningsrådets finansieringsordninger og si noe om hvordan man likevel vil stimulere til slik kommunikasjon, jf også forslaget til ny finansieringsordning for instituttsektoren.

Kap 4 Økonomiske og organisatoriske virkemidler

Dagens ordninger for forskningsfinansiering har i noen grad preg av kortsiktighet. Strategien peker på en prisverdig måte på behovet for langsiktig og systematisk satsing når det forskes innen primærnæringssektoren. Ikke minst er dette åpenbart med hensyn på skogforskning på grunn av den lange omløpstiden i skogbruket. Strategien bør beskrive hvordan Departementet vil arbeide for å sikre den nødvendige langsiktigheten i primærnæringsforskningen, i en verden hvor det ordinære forskningsfinansieringssystemet til dels er preget av relativt kortsiktige programsatsinger.

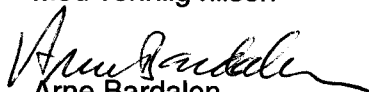
Strategien legger vekt på at hovedprinsippene i arbeidsdelingen mellom instituttsektoren og UoH-sektoren utvikles. Vi støtter en slik prioritering, men vil samtidig etterlyse parallelle strategier som gir konsistente styringssignaler til **både** institutter og universiteter. Erfaringen viser at den ønskede arbeidsdeling ikke enkelt lar seg implementere og vi vil sterkt støtte strategiens påpekning av behovet for rammebetingelser som mer effektivt fremmer den ønskede utviklingen.

Vi har merket oss de tydelig formulerte forventninger til Skog og landskap i strategiperioden. Vi er enig i at de tre formulerte punktene er svært sentrale, dog ikke utfyllende. Vi vil vise til at Skog og landskap er et institutt med en unikt bred oppgaveportefølje og at instituttet i likhet med NILF og Veterinærinstituttet er tillagt omfattende og tunge forvaltningsrettede oppgaver. Dette er oppgaver som dekkes godt innenfor en kunnskapsstrategi, men som påpekt ovenfor ikke på samme måte dekkes av en ren forskningsstrategi. Vi ber om at departementet ivaretar dette helhetsperspektivet i oppfølgingen av utkastet til forskningsstrategi.

Avslutning

Vår vurdering er at utkastet til forskningsstrategi er et godt grunnlag for en målrettet og samordnet kunnskapsproduksjon både innen landbrukssektoren og på tvers av sektorer. Departementets strategier for utvikling av primærnæringsinstituttene, deres rammebetingelser og rolle, representerer tydelige og inspirerende utfordringer for Skog og landskap.

Med vennlig hilsen

Arne Bardalen
Direktør